

SUKUNSA KENGISSÄ

Jussi Paljakka loihtii uniikkeja herrainkenkiä Pohjanmaalta siirrettyssä hirsitalossaan Tuusulassa. Pajassa tuoksuu laadukas nahka. Seinillä riippuvat isoisan vanhat työvälineet. Suvun 160-vuotinen suutarihistoria on tehnyt täyden ympyrän.

ENNEN SUUTARIN URAA
JUSSI PALJAKKA TYÖSKENTELI
MARKKINOINTIOSASTOLLA FINNAIRISSA.

KÄSINTEHDYISSÄ JALKINEISSA
ON YLI 200 TYÖVAIHETTA.

KENGÄN kärkeen laitetaan
messinkinauloja, jolloin pohjasta tulee
liimapohjaa kestävämpi.

TYÖHUONEESSA ovat suvun vanhat työvälineet yhä käytössä uusien rinnalla.

Paljakan suvun kenkähistoria alkaa vuodesta 1850, kun Nastolassa suutarinoppinsa saanut **Karl Gustaf Adamsson Paljacka** aloitti ammattinsa. Sukunimi ei kuitenkaan sopinut käsityöläiselle, joten nimeksi muutettiin **Lundahl**. Hänen molemmat poikansa jatkoivat samalla uralla, ja suvun viimeinen ammatisuutari oli **Jussi Paljakan** isoisä.

He olivat kyläsuutareita, mutta kutsu kävi myös aateliskartanoihin.

Siroja oxford- ja derby-kenkiä ei 1800-luvun Suomessa paljon käytetty sääolosuhteiden takia. Upseerisukuiset aateliset lompsivat reilusti ratsastussaappaissa.

Mutta Etelä-Euroopassa talvia viettäneet herrat toivat mukanaan muodikkaita pikkukenkiä, joita kartanon suutari käytti mallina luodessaan kevyempiä kenkiä.

1900-luvun teollistuminen koski myös jalkinemestareita, jolloin lähes ainoana tulonlähteenä olivat upseerien saappaat.

Mutta sodan jälkeen ammatti elpyi raaka-ainepulan takia. Mustan pörssin kauppa kukoisti, ja suutarin pakeille tultiin ties minkäläisten hämäräperäisten nahkojen kanssa.

Jussi Paljacka oli vielä töissä Finnairin markkinoinnissa, kun hän näki tv-ohjelman kenkientekijästä.

–Mieleni pohjalla oli kytenyt idea yrittäjyydestä, ja vaikka isäni ei enää ollutkaan ammatisuutari, hän oli siirtänyt oppejaan minulle. Niin sitten lähdin uusille vesille ja opiskelin Kankaanpäässä kolmi-vuotisen jalkinealan perustutkinnon. Perinteistä kenkien tekoa opin saksalaisen mestarin johdolla, Paljacka kertoo.

–Otin takaisin sukuni vanhan nimen silloin, kun harrastuksestani tuli ammatti. Käytössäni on sukuni vanhoja työkaluja, mutta toki olen kasvattanut välinekokoelmaani vuosien saatossa. Olen valtavan ylpeä käsityöläisammattistani, ja tuntuu aina hyvältä polttoleimata tuotteeni Paljacka Handmade -logolla, koska tiedän että se on laadukas, käsin tehty tuote.

Laadulla on myös luonnollisesti hintansa.

–Kenkäni maksavat noin 1600 euroa. Jos lesti on jo valmiina, toisten kenkien hinta on 800 euroa. Käsityö on aikaavievää, joten teen vain noin kolme kenkäparia kuu-kaudessa. Yhteen pariin menee kymmeniä tunteja, hän sanoo.

–Hyvää nahkakenkää ei edes tunne ja-lassa, niin hyvin sen pitäisi istua. Kengän täytyy olla kuin taideteos, ja asiakkaan kanssa hiotaan kenkää niin kauan, että se on täydellinen. Käden jälki saa ja sen pitääkin näkyä. Se erottaa kengän tehdas-valmisteisesta.

Käsin tehdyssä jalkineessa työvaiheita on yli 200.

–Parhaat kengät ovat niin sanottuja reunoskenkiä, joissa sisäpohjaan veistettyyn reunospenkkiin ommellaan kengän reunaa kiertävä nahkaremmi. Sihen ommellaan sitten varsinainen pohja. Kärkeen tulee messinkinauloja. Runko pysyy tukevana pikilangalla, eikä pelkästään liimalla. Nykyäänhän tavallisin kengän rakenne on liimattu kumipohja, joka on toki nopea ja halpa valmistusmenetelmä, mutta kumi ja liima haperoituvat ja vanhenevat nopeasti, hän valottaa.

Kengän lestin muotoiluakin ottaa aikansa.

–Kenkien täytyy tuntua jalassa hyvältä, joten lestit muotoillaan mittaamalla ja piirtämällä jalat ennen lestien muokkausta. Sen jälkeen lesteille tehdään sovitustosit, jonka jälkeen muokataan itse lesti. Ennen lopullista jalkinetta teen sovituskengät. Asiakas käyttää näitä parisen viikkoa eri vuorokauden aikoina, ja niiden perusteella voi sitten tehdä korjauksia lestin tarpeen vaatiessa.

PALJAKKA TEKEE PÄÄASIASSA VAIN MIESTEN KENKIÄ.

Myös käytetyillä materiaaleilla on merkitystä.

– Nahan täytyy olla parasta mahdollista. Käytän vuonna 1871 perustetun saksalaisen Joh. Rendenbachin nahkaa, joka on myös UNESCO:n maailmanperintökohde. Kasviparkitus tammiliemessä kestää yhdeksän kuukautta. Härännahka on hengittävä ja eläväinen materiaali. Pintanahka on yleensä vasikkaa ja vuorinahka joko pukin- tai vasikkannahkaa. Toki asiakas voi toivoa erityyppisiä nahkavaihtoehtoja, joten myös eettisesti tuotettua krokotiilia löytyy, hän nauraa.

Erilaisia nahkoja varastolla on kolmisen sataa, joten jokaiselle löytyy varmasti mieleinen. Asiakas voi myös tilata vaikkapa villit vintage-tyyppiset kengät tai niiteillä koristellut bootsit.

LOGO kertoo
suvun historiasta.

Suomi ei ole samanlainen vaatekulttuurin mекка kuin vaikkapa Italia, joten miesten pukeutuminen on aina ollut kirjaimellisesti lapsenkengissä.

– Suomalaiset miehet eivät aikaisemmin yleensä keskustelleet vaatemuodista työpaikan kahvipöydässä, eikä koreita kenkiä esitelty. Mutta ehkä ajat ovat hiukan muuttumassa, nykyään jopa poliitikotkin kiinnittävät huomiota pukeutumiseensa. Carl Haglund ja Alexander Stubb ovat tästä hyviä esimerkkejä.

– Mutta joskus aivan sattumalta tuntemattomat vanhat herrat alkavat puhutellaan ja muistelemaan sekä kertomaan, että on mukavaa, että kenkien tekemisen perinne ei ole kuollut. Se lämmittää mieltä.

Tulevaisuuteen Paljakka suhtautuu optimistisesti.

– Vaikka en naisten kenkiä teekään – paitsi vaimolleni lahjaksi 1800-luvun nappikengät –, naisetkin ovat löytäneet pajani. Esimerkiksi naisen miehelleen ostama lahjakortti on oivallinen lahjaidea. Mutta suunnitelmissa on alkaa vetää myös naistenkenkien työpajoja, kunhan pihalla oleva hirsiaitta kunnostetaan. Tämäkin hirsikaunotar on siirretty muualta Suomesta, hän kertoo lähitulevaisuudestaan.

Kenkien esittely erilaisilla messuilla on myös listalla.

Jussi Paljakka ei mainosta itseään, vaan suurin osa asiakkaista tulee suositusten kautta. Myöskään yrityksen kasvattaminen ei ole mielessä, vaan hän haluaa jatkaa sukunsa perinteitä omaan tahtiinsa: naula naulalta, pisto pistolta. ■